

TUTKIMUSLUPAPÄÄTÖS

HAKIJA Suomen valtio edustajanaan Lapin elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus

HAKEMUS Suomen valtio edustajanaan Lapin elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus on 1.6.2023 päivätyllä tutkimuslupahakemuksella hakenut Maanmittauslaitokselta kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastamisesta annetun lain 84 § mukaista lupaa saada tutkia Suomen ja Norjan valtioiden tekemään sopimukseen perustuvan uuden poroesteaidan sijoitusreittiä Suomen ja Norjan rajan lähetyvillä Inarinjoen ja tien 9074 välissä tai lähellä.

Poroesteaidan tarve

Aidan tarkoitus on estää porojen pääsy toisen valtakunnan alueelle. Viime vuosina erityisesti Norjan puolelta tulleet porot ovat aiheuttaneet vahinkoja Suomen puolella. Vahinkoja syntyy lähinnä maataloudelle ja liikenteelle. Vanhan poroaitasopimuksen mukaan porojen rajanylitystapausten selvittely on työlästä ja kankeaa, minkä vuoksi vahingonkorvauksia on jouduttu odottamaan pitkään. Poroaidan rakentamisen olisi hallituksen esityksen poroaitojen rakentamisesta ja kunnossapidosta sekä muista toimenpiteistä porojen estämiseksi pääsemästä toisen valtakunnan alueelle Norjan kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laeiksi sopimuksen lainsäädännön alaankuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä poronhoitolain muuttamisesta (HE 143/2016 vp) mukaan katsottava olevan yleisen tarpeen mukaista, vaikka aidan tarkoituksena osaltaan on myös omistajien ja paliskuntien poronhoidon käytännön toteuttamisen varmistaminen.

Suomen tasavallan hallitus ja Norjan kuningaskunnan hallitus tekivät joulukuussa 2014 sopimuksen poroaitojen rakentamisesta ja kunnossapidosta sekä muista toimenpiteistä porojen estämiseksi pääsemästä toisen valtakunnan alueelle. Valtiosopimus tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017. Asiasta on säädetty Suomessa kansallisesti laissa (978/2016) sekä valtioneuvoston asetuksessa (1421/2016). Tarkennettu sopimus poroaitojen sijoittamisesta Angelin ja Vanhan Karigasniemen välisellä osuudella on saatettu voimaan 29.4.2023 valtioneuvoston asetuksella (27/2023).

Alustava reittivaihtoehto

Poroesteaita ja tutkimus tehdään seuraavalla alueella:

- 1) Angeli (Inari) – Vuomajoki (Inari): aita menee ja uusi rakennetaan maantien 9074 ja joen välissä.
- 2) Vuomajoki (Inari) – Palkasjoki (Utsjoki): kansallinen aita menee tien itä puolella mutta uusi rakennetaan maantien 9074 ja joen väliin välillä.
- 3) Palkasjoki (Utsjoki) – Vanha Karigasniemi (Utsjoki): kansallinen aita menee maantien 8074 itäpuolella ja jää sopimusaidaksi välillä.

Tutkimusmenetelmät

Maastotutkimuksen perusteella määritellään ja digitoidaan porosteaidan sijainti, jolle tullaan hakemaan lunastuslupaa. Maastotöissä selvitetään aidan mahdollista sijaintia ja käyttöoikeuksien perustamisen kannalta tarpeellisia seikkoja. Aidan linjaamiseen vaikuttavat mm. maastonmuodot, rakennusten ja mahdollisten huomioiden otettavien erityisalueiden ja -kohteiden sijainti.

Lopullinen sijainti tullaan merkitsemään maastoon huomiokepeillä tai muulla vastaavalla tavalla. Puiden mahdolliset kaadot tai raivaus suoritetaan, kun aitaa aletaan rakentamaan. Tutkimusvaiheessa puita ei kaadeta tai raivata aitalinjaa. Mahdolliset vahinkokorvaukset suoritetaan. Puut jäävät maanomistajan käyttöön. Tutkimusvaiheen maastotyöt eivät vaikeuta kiinteistöjen käyttöä. Tutkimusta tekevät henkilöt käyttävät alueen tiestöä kulkemiseen. Tiealueen ulkopuolella kuljetaan jalkaisin ja mahdollisesti mönkijällä kesäaikaan tai kelkalla talviaikaan.

KUULEMINEN JA MUUT SELVITYKSET

Maanmittauslaitos on kuuluttanut hakemuksen 25.9.2023 julkaistussa Lapin Kansa-lehdessä ja Maanmittauslaitoksen verkkosivuilla 20.9 - 30.10.2023. Hakemusasiakirjat ovat olleet pyydettävissä Maanmittauslaitoksen kirjaimosta. Kuulemiseen on varattu aikaa 30.10.2023 asti.

Asiassa ei ole annettu määrääjassa lausuntoja.

ASIAN RATKAISU

Perustelut

Lunastuslain 84 §:n 1. momentin mukaan ennen lunastuksen toimeenpanoa voidaan myöntää lupa lunastuksen kohteeksi aiotun alueen tutkimiseen. Lunastuslaissa tai sen esitöissä ei ole tarkemmin määrätty tutkimusluvan myöntämisen edellytyksiä. Oikeuskäytännössä (KHO 13.6.1990/2041) on tutkimusluvan edellytysten katsottu täyttyvän, kun tutkimuslupaa koskeva hanke *saattoi* lunastuslain 4 §:ssä tarkoitetulla tavalla olla yleisen tarpeen vaatima ja kun tutkimus oli tarpeellinen lunastuksen toimittamisen selvittämiseksi.

Tässä tapauksessa yleisen tarpeen edellytyksen täyttymistä puoltaa se, että hallituksen esityksessä poroaitojen rakentamisesta ja kunnossapidosta sekä muista toimenpiteistä porojen estämiseksi pääsemästä toisen valtakunnan alueelle Norjan kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laeiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä poronhoitolain muuttamisesta (HE 143/2016 vp) todetaan, että poroaidan rakentamisen olisi katsottava olevan yleisen tarpeen mukaista.

Hallituksen esityksessä lunastuslain muuttamiseksi (HE 265/2009 vp) on 84 §:ää koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa lausuttu, että ennen lunastushakemuksen tekemistä on usein tarpeen suorittaa lunastuksen kohteeksi aiotun alueen tutkimus sen selvittämiseksi, että alue soveltuu aiotulle hankkeelle, sekä lunastuksen kohteeksi tarvittavan alueen ulottuvuuden määrittämiseksi.

Maanmittauslaitos katsoo, että maastotutkimus on tarpeen hankkeen suunnittelun kannalta.

Maanmittauslaitos toteaa, että tutkimuslupa ei kumoa esimerkiksi luonnonsuojelulain tai muinaismuistolain asettamia rajoituksia tai vaatimuksia alueen käytölle, vaan maastotutkimuksia suorittavan tahon on oltava näiden lakien sisällöstä selvillä ja otettava ne huomioon maastotutkimuksia tehdessään.

Jos hanke myöhemmin etenee lunastuslupavaiheeseen, kuullaan siinä vaiheessa kuntaa sekä tiettyjä viranomaistahoja. Mikäli hankkeelle myönnetään lunastuslupa, tulee sen jälkeen vireille lunastustoimitus, missä määrätään korvaukset lunastettavan omaisuuden omistajalle täyden korvauksen periaatteella lunastuksen vuoksi aiheutuvista taloudellisista menetyksistä.

Eri reittivaihtoehtojen arvioiminen ei kuulu tutkimuslupavaiheeseen, vaan mahdollisesti tulevaan lunastusluvan käsittelyyn.

Päätös

Maanmittauslaitos myöntää Suomen valtiolle edustajanaan Lapin elinkeino- ja ympäristökeskus tutkimusluvan hakemuksen liitteenä olevissa karttaliitteissä osoitetuilla alueilla Inarin ja Utsjoen kunnissa hakemuksessa tarkemmin selostetuilla tutkimusmenetelmin.

Maanmittauslaitos katsoo, ettei ole tarpeen asettaa vakuutta tutkimuksesta aiheutuvan haitan tai vahingon korvaamiseksi.

Sovelletut lainkohdat

Laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta (603/1977) 84 §

LUPAEHDOT

1. Lupa on voimassa 31.12.2026 saakka.
2. Hakijan on vähintään seitsemää päivään ennen tutkimuksen aloittamista annettava tavallisena tiedoksiantona tieto niille kiinteän omaisuuden omistajille ja käyttöoikeuksien haltijoille, joiden osoite tiedetään, ja muille yleistiedoksiantona. Kopio tutkimuslupapäätöksestä on toimitettava sille, joka on sitä pyytänyt.

3. Tutkimus on suoritettava välttämättä tarpeettoman haitan ja vahingon aiheuttamista. Tutkimustyössä ei toisen oikeuteen saa puuttua enempää kuin tutkimuksen tuloksen saavuttamiseksi on välttämätöntä, eikä omistajalle tai oikeudenhaltijalle saa aiheuttaa tarpeetonta häiriötä.
4. Vahinko, jota ei ole tutkimukselle varatun ajan loppuun mennessä korjattu, ja haitta on viipymättä korvattava. Jollei korvauksesta sovita, on korvausvaatimus esitettävä lunastustoimituksessa, jos lunastus on määrätty toimeenpantavaksi, ja muussa tapauksessa vaatimuksen esittäjän tai tutkimuksen suorittajan hakemuksesta pidettävässä toimituksessa, jossa soveltuvin kohdin noudatetaan, mitä lunastustoimituksesta säädetään. Toimitusta on haettava vuoden kuluessa tutkimukselle varatun ajan loppumisesta ja määräyksen sen toimittamiseen antaa Maanmittauslaitos.

LAINKOHDAT

Laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta 84, 85, 86 ja 88 §:t.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Tästä päätöksestä tehtävä valitus ei estä tutkimuksen suorittamista, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Maanmittauslaitos

Reijo Hautamäki (*allekirjoitettu sähköisesti*)
Vastuualuepäällikkö

Rasmus Tunis (*allekirjoitettu sähköisesti*)
Maanmittausinsinööri (DI)

JAKELU

Lapin elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus / Päivi Kainulainen
Lapin elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus / Hannu Linjakumpu
Maanmittauslaitoksen kuulutukset-verkkosivu
Lapin Kansa-lehti

VALITUSOSOITUS

Päätöksen tiedot

Maanmittauslaitoksen antama päätös luvasta.

Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmä on toimitettava hallinto-oikeudelle määräajan kuluessa ennen hallinto-oikeuden aukioloajan päättymistä. Valituskirjelmän voi toimittaa henkilökohtaisesti, asiamiestä käyttäen tai ne voi lähettää postitse, lähetin välityksellä tai sähköpostina. Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet> . Muutoksenhakuasiakirjojen lähettäminen tapahtuu lähettäjän vastuulla.

Hallinto-oikeutena toimii Pohjois-Suomen hallinto-oikeus. Sen yhteystiedot ovat:

Postiosoite: PL 189, 90101 Oulu
Käyntiosoite: Isokatu 4, 3. kerros, 90100 Oulu
Sähköpostiosoite: pohjois-suomi.hao@oikeus.fi
Puhelin: 029 56 42800
Aukioloaika: ma-pe klo 8:00-16:15

Valituskirjelmän sisältö ja liitteet

Valituskirjelmässä on mainittava

- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan

Valituskirjelmässä on ilmoitettava valittajan nimi ja kotikunta. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Valituskirjelmässä on lisäksi ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.

Valituskirjelmään on liitettävä:

- tämä valitusosoitus tai sen jäljennös
- päätös, johon haetaan muutosta, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta, ellei se käy ilmi tästä valitusosoituksesta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole toimitettu viranomaiselle.

Määräaika

Määräaika valituksen tekemiseen on kolmekymmentä (30) päivää päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta määräaikaan. Tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä siitä, kun ilmoitus luvan myöntämisestä on julkaistu Virallisessa lehdessä. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Oikeudenkäyntimaksu

Valitusasian käsittelystä hallinto-oikeudessa peritään oikeudenkäyntimaksu, jonka suuruudesta määrätään valtioneuvoston asetuksella. Voimassa olevat maksut selviävät Internet-osoitteesta: <http://www.oikeus.fi>